

Мишко Н. М.

асистент

Полтавського національного

педагогічного університету

імені В.Г. Короленка,

Україна

ЧИННИКИ МОТИВАЦІЙНО-ЦІННІСНОЇ СФЕРИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ, ЯКІ ЗДОБУВАЮТЬ ДРУГУ ВИЩУ ОСВІТУ

Ключевые слова: мотиваційно-ціннісної сфера, друга вища освіта, майбутній психолог.

Keywords: motivational-value sphere, the second higher education, a future psychologist.

Виходячи з розуміння мотиваційно-ціннісної сфери як складної багаторівневої структури регуляції навчально-професійної діяльності людини, ми виокремили наступну теоретичну модель мотиваційно-ціннісної сфери майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту:

I. Потребо-мотиваційний компонент: 1) основні потреби людини, а саме потреба у безпеці та надійності, потреба у приналежності до суспільства і затребуваності, потреба у почутті власної гідності та потреба у самореалізації; 2) мотиваційні фактори: гігієнічні зовнішні (фінансові мотиви, співпраця в колективі, суспільне визнання, відношення з керівництвом) та внутрішні мотиваційні (відповідальність роботи, кар'єра, досягнення особистого успіху та зміст роботи) фактори.

II. Ціннісно-смісловий компонент: 1) смисложиттєві орієнтації, а саме цілі у житті, процес життя, результативність життя, локус контролю-Я та локус контролю – життя; 2) цінності, які поділяються на 12 типів цінностей: гедонізм, досягнення, влада, самовизначення, стимуляція, конформність, традиції, соціальність, безпека, зрілість, соціальна культура, духовність, які об'єднуються у 3 групи – індивідуальні, колективні та подвійні цінності.

III. Компонент психологічної готовності до майбутньої діяльності по типах професій: «Людина — знакова система», «Людина — техніка», «Людина — природа», «Людина — художній образ» і особливо тип професій «Людина — людина», що поділяється на складові – оцінки своїх умінь, свого емоційного ставлення та професійних уподобань у сфері кожного типу діяльності.

Нами було проведено дослідження мотиваційно-ціннісної сфери майбутніх психологів, в якому взяли участь 60 респондентів (55 жінок та 5 чоловіків, віком від 23 до 49 років), які наразі отримують другу вищу освіту за спеціальністю «Психологія». Проведена статистична обробка отриманих даних з використанням методу кореляційного аналізу дозволила виявити взаємозалежності різних чинників мотиваційно-ціннісної сфери майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту.

З метою кореляційного аналізу нами був використаний критерій Пірсона, за допомогою якого було визначено, що з потребою у самоактуалізації особистості, роз-

криття основних потенцій особистості майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту позитивно корелюють показники локусу контролю–Я ($r=0,555, p<0,01$), гедонізму ($r=0,376, p<0,05$), самовизначення ($r=0,439, p<0,05$), зрілості ($r=0,524, p<0,01$) та групою індивідуальних цінностей ($r=0,391, p<0,05$). Потяг до розкриття власних можливостей пов'язаний із потягом до чуттєвого задоволення, уявленням про себе як про сильну особистість, яка має достатню свободу вибору, щоб побудувати своє життя у відповідності зі своїми цілями і завданнями, самостійності мислення і вибору способів дії, у творчості та дослідницькій активності.

З потребами у безпеці та надійності позитивно корелює показник соціальності ($r=0,448, p<0,01$). Чим вища така потреба, тим традиційніший спосіб поведінки обирає для себе особистість, тим важливішими є цінності – повага традицій, смиренність, благочестя, прийняття своєї долі, помірність.

Мотив досягнення особистого успіху (внутрішній мотиваційний фактор) майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту позитивно корелює з показниками цілі у житті ($r=0,436, p<0,05$), результативність життя або задоволеність самореалізацією ($r=0,378, p<0,05$) та локусу контролю – життя ($r=0,503, p<0,01$). Чим вища потреба у досягненні особистого успіху, тим вищий показник цілеспрямованості особистості, плани якої підкріплюються особистою відповідальністю за їх реалізацію, оцінкою продуктивності й осмисленості життя. Зміст роботи як внутрішній мотив позитивно корелює з показником локусу контролю – життя ($r=0,380, p<0,05$). Чим важливішим є зміст роботи майбутнього психолога, тим більш відповідальним він себе оцінює.

Професійні уподобання у сфері діяльності типу «Людина-Людина», до якої відноситься і професія психолога, позитивно корелюють з показниками самоактуалізації ($r=0,404, p<0,05$) та показниками локусу контролю–Я або Я–хазяїн життя ($r=0,436, p<0,05$). Чим вища готовність займатися діяльністю, що характерна професії типу «Людина-Людина», такою як психолог, тим вищий потяг до розкриття своїх здібностей та можливостей, а також тим вища віра у власні сили, уявлення про себе як про сильну особистість, яка має достатню свободу вибору, щоби впливати на життя у відповідності зі своїми цілями і завданнями і уявленнями про його сенс.

Таким чином, мотиваційно-ціннісна сфера майбутніх психологів, які здобувають другу вищу освіту має свої структурні компоненти, що мають свої внутрішні кореляційні зв'язки, розуміння яких допоможе краще вибудовувати розвивальні програми для студентів даної категорії.

Література

1. Леонтьев Д.А. Тест смысложизненных ориентаций (СЖО). – М.: Смысл, 2006. – 16 с.
2. Практикум по психологии профессиональной деятельности и менеджмента. / Под редакцией Г.С. Никифорова. – СПб, 2001. – 240 с.